Дата _____

Клас _____

Урок 59. **ВПЛИВ ЛЮДИНИ ТА ЇЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ОРГАНІЗМИ. ЕКОЛОГІЧНА ЕТИКА**

Цілі уроку:

- ***освітня***: розглянути вплив людини на живі організми;
- ***розвивальна***: розвивати вміння знаходити взаємозв'язки між об'єктами вивчення та вміння аналітично мислити;
- ***виховна***: виховувати розуміння важливості існування для нашої планети всіх живих організмів, які на ній існують.

Обладнання й матеріали: таблиці або слайди презентації, фотографії, відеофрагменти (за наявності) з позитивними й негативними прикладами впливу діяльності людини на стан біосфери.

Базові поняття й терміни: біосфера, людина, антропогенні фактори, забруднення навколишнього середовища, вимирання видів, інтродукція видів, охорона природи.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЕТАП

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ І МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Питання для бесіди

- Які типи взаємодії живих організмів в екосистемах вам відомі?
- Які приклади взаємодії організмів у екосистемі можна назвати хижацтвом?
- Які приклади взаємодії організмів у екосистемі можна назвати паразитизмом?
- Чим мутуалізм відрізняється від коменсалізму?

III. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Розповідь учителя з елементами бесіди

Перша стадія взаємодії суспільства та природи тривала близько 2,5 млн років від появи на Землі перших людей, які належали до виду *Homo habilis,* до початку пізньопалеолітичної доби, пов'язаної з поширенням виду *Homo sapiens* (людина розумна). Хоча більш досконала розумова діяльність, вогонь і досить різноманітні знаряддя праці вже дозволяли адаптуватися до різних типів екосистем, не змінюючи фізичної будови тіла. Нечисленні групи людей, озброєні кам'яними знаряддями, органічно «вписувались» як складові елементи у природні екосистеми, не порушуючи своєю діяльністю їхньої динамічної рівноваги.

На другій стадії взаємодії суспільства та природи, що тривала близько 40 тисяч років від початку пізнього палеоліту й до кінця Другої світової війни, тобто до середини XX століття, людство вже відчутно впливало на навколишнє середовище, причому антропогенний тиск на природу неухильно зростав разом із розвитком людського суспільства, з удосконаленням виробничих відносин і знарядь праці. Людська діяльність спричинила вимирання багатьох видів тварин і рослин, спричинила деградацію природних екосистем на значних площах, але ще не порушила природного кругообігу речовин та енергетичних потоків у масштабах усієї планети, тобто динамічної рівноваги біосфери. Негативна діяльність людей почала викликати зворотну реакцію природи (уповільнену й не завжди адекватну), що створювало певні напруження у взаємовідносинах між людським суспільством і навколишнім середовищем.

Третя стадія взаємодії суспільства та природи почалася в середині XX століття після закінчення Другої світової війни, яка стимулювала різкий стрибок

у розвитку науки й техніки, започаткувавши нову науково-технічну революцію. У цей період нераціональна господарська діяльність, багаторазово підсилена здобутками науково-технічного прогресу, призвела до пошкодження і вичерпання природних ресурсів, пошкодження регенераційних механізмів біосфери, деформації складеного протягом багатьох мільйонів років природного кругообігу речовин та енергетичних потоків на планеті, порушення динамічної рівноваги глобальної земної соціоекосистеми. Внаслідок цього почалося прогресуюче руйнування біосфери Землі, що загрожує стати незворотним і призвести в найближчому майбутньому до такого ступеня деградації навколишнього середовища, що воно стане непридатним для подальшого існування людей.

Рис. 53. Їжаки часто гинуть на дорогах під колесами автомобілів

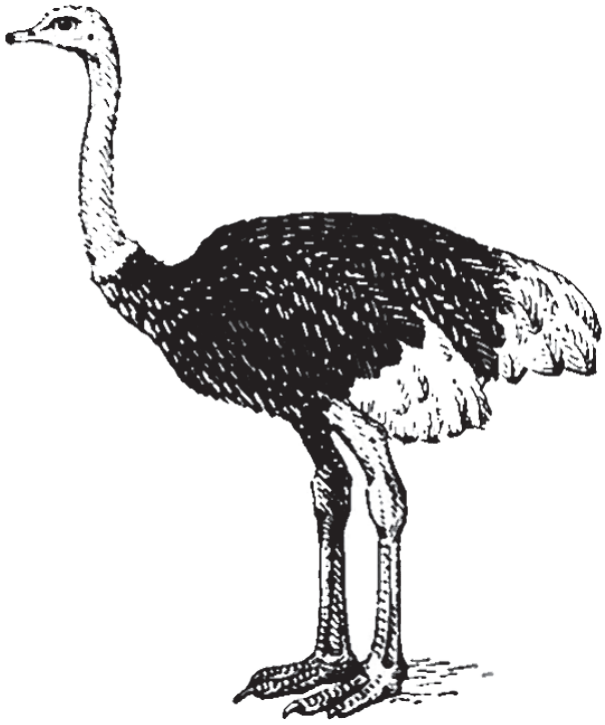

Рис. 54. Страусів винищували заради їхнього пір'я

Екологічна етика

☑ ***Екологічна етика*** — це галузь знань, яка об'єднують різні дисципліни та займаються моральними аспектами ставлення людини до природи.

Головною метою екологічної етики є збільшення поваги до природи й обмеження прав людини щодо природи. Засновниками екологічної етики є німецький лікар Альберт Швейцер та американський еколог Олдо Леопольдо.

IV. УЗАГАЛЬНЕННЯ, СИСТЕМАТИЗАЦІЯ Й КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ І ВМІНЬ УЧНІВ

Дати відповіді на питання.

- Як людина впливала на природу на перших етапах свого розвитку?
- Як людина впливала на природу після початку промислової революції?
- Як людина впливала на природу після Другої світової війни?
- Що таке екологічна етика?

V. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Вивчити відповідний матеріал із підручника.